

Het bruisende verleden van de Praets en de Stadsblokken

door: Geert Visser

Het buurtschap de Praets heeft een bijzondere geschiedenis die ontstaan is door de schipbrug die daar heeft gelegen. Van 1603 tot 1935 was deze brug de verbinding van de stad met de Betuwe.

De Paaschweide op de Praets werd heel lang gebruikt als kermisterrein voor Arnhem. Voor de Arnhemmers was dit terrein via de schipbrug eenvoudig bereikbaar. Een prachtige ets van Romeyn de Hooghe geeft een mooi beeld van zo'n kermis op de Paaschweide in 1680. Rond 1900 was het afgelopen met de Arnhemse kermis op de Praets. De burgemeester van Elst maakte bezwaar tegen de Arnhemse kermis. Hij was uiteindelijk verantwoordelijk voor de orde en veiligheid op de Praets, dat destijds tot zijn gemeente behoorde.

Naast het landhoofd van de schipbrug op de Praets lag het begin van de Grift, een oude trekvaart van Arnhem naar Nijmegen. De Grift is in 1608 gegraven en rond 1740 door ernstige verzandingen weer buiten gebruik geraakt. Via de Grift was het mogelijk in een paar uur met de trekschuit naar Nijmegen te reizen. Het oude jaagpad langs de voormalige Grift ontwikkelde zich tot een belangrijke noord-zuid verbindingsweg. Tijdens de Franse overheersing kreeg deze weg al de status van 'Route Imperiales tweede klasse' en na 1815 werd het 'een groote weg der eerste klasse'. Vanaf 1909 was de Praets de eind- en beginhalte van de Betuwsche Stoomtram. Met deze tram was het mogelijk via Elden naar Huissen, Pannerden, Elst en Lent te reizen. Dus met al deze verkeersfuncties was de Praets een prima plek voor horeca. Waar vroeger Café Meinerswijk stond staat nu het Veerhuis Meijnerswijk. Een mooie en historische plek die dit jaar één van de locaties was voor 'de Dag van de Arnhemse Geschiedenis'.

Arnhem verkoopt Meinerswijk

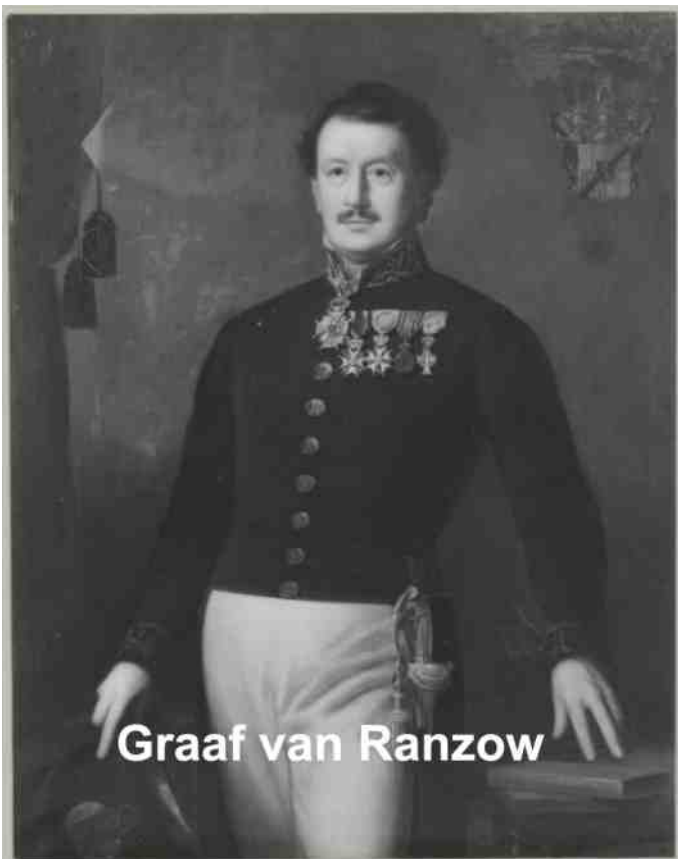
In 1826 verkoopt Arnhem de Heerlijkheid Meinerswijk, waarvan de stad sinds 1752 eigenaar was geweest. Het grootste deel van de Heerlijkheid werd verkocht aan de heer G.L.K.H. van Ranzow. Van Ranzow, geboren in 1794 in Kleef, was zijn militaire carrière begonnen in 1812 bij de Nationale Garde in Franse Dienst. Hij had deelgenomen aan grote veld-

slagen zoals die van Halle, Lützen, Bautzen en Leipzig. Gewond door een bajonetsteek verliet hij in 1814 het Franse leger. In 1815 werd hij in Nederlandse dienst aangesteld als eerste luitenant waarna hij in 1818 bij de afdeling kurassiers in Arnhem werd geplaatst. Een kurassier was een zwaar bewapende cavalerist.

Na zijn huwelijk in 1822 verliet hij de militaire dienst en werd rentmeester van het Kroondomein, betaalmeeester van de Provincie Gelderland en lid van de Provinciale Staten. Als betaalmeeester deed hij ook veel particuliere zaken.

Van Ranzow kocht de Heerlijkheid Meinerswijk voor fl 29.490. Door deze koop mocht hij zich Heer van Meinerswijk noemen. In 1844 verkocht Graaf van Ranzow dit gebied aan Koning Willem II, die tot zijn dood in 1849 eigenaar bleef. De reden van de verkoop van Meinerswijk aan de koning is onduidelijk. In diezelfde tijd wordt door Graaf van Ranzow in Arnhem de bank 'van Ranzow & Co' opgericht.

Het oostelijk deel van Meinerswijk, de voormalige St. Nicolaaswaard werd rond 1826 verkocht aan de Arnhemse advocaat en notaris Mr. I.N.W.A. Baron van Hugenpoth. Op de Praets bevond zich 'een uitspanning'. In 1830 liet Baron van Hugenpoth hiernaast het logement de Praets bouwen. Dit gebouw, later bekend als 'Hotel-Café de Praets' staat er nog en is nu een appartementengebouw van woningbouwvereniging Vivare. Hugenpoth kocht van de gemeente Arnhem ook de oude Herberg 'De Wijnberg' op de Stadsblokken nabij de Praets.

Graaf van Ranzow

Mr. J.N.W.A. Hugenpoth

Stadsblokken op stoom

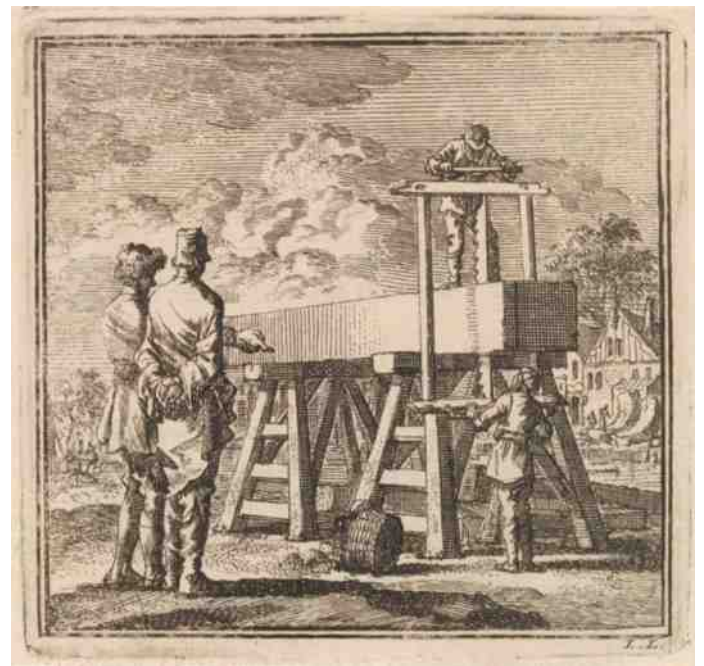
In 1851 werd de architect-timmerman Gerrit Thomas Coers eigenaar van alle bezittingen van de erven van Baron Hugenpoth op de Praets en de Stadsblokken. Gerrit Thomas Coers is 22 juni 1826 in Arnhem geboren. In het geboortjaar van Coers deed de eerste stoomboot Arnhem aan om daarna een geregelde vaart te onderhouden met Rotterdam. De komst van de eerste stoomboot was een grote gebeurtenis die gevierd werd met een feesttocht naar Nijmegen waarvoor belangrijke personen waren uitgenodigd. Het stoomtijdperk zou voor Gerrit Coers in zijn volwassen leven een grote uitdaging worden.

Gerrit trad in eerste instantie in de voetsporen van zijn vader Jacob Coers. Jacob was de architect-aannemer van Baron van Heeckeren van Enghuizen voor de landgoederen Sonsbeek, Enghuizen en Beverwaard. Ook was hij als aannemer verantwoordelijk voor het timmerwerk van de Koepelkerk op de Jansplaats. Na zeven jaar kostschool kreeg zijn zoon Gerrit zijn praktische opleiding op het bureau en in de timmerwerkplaatsen van zijn vader. De theoretische kennis ontwikkelde hij aan de 'Academie Kunstoefening' in Arnhem, een verre voorloper van de Artez Academie.

In 1843 had hij het voorrecht om zich bij de beroemde Parijse architect Grisart verder in het vak te bekwalen. In 1848 nam hij de zaak van zijn vader over en vestigde hij zich officieel als architect-timmerman in Arnhem.

De bezittingen die Coers van Hugenpoth had gekocht

lagen in de gemeente Elst en Arnhem. Op de Praets en bij herberg 'De Wijnberg' begon hij een houtzagerij en een scheepstimmerwerf. 'De Wijnberg' werd gebruikt als kantoor en huisvesting voor bazen van de houtzagerij. Van de gemeente Arnhem pachtte hij de kleine haven aan de Veerweg bij de Praets voor berging van het hout. Het hout werd toen nog met vloten vanaf de Mainz aangevoerd door de groothouthandelaar J. Claassens uit Amsterdam. De boomstammen werden door zogenaamde kraanzagers tot planken gezaagd. Coers had toen 25 zagers in dienst. De grote balken werden op een stellage gelegd en door twee mannen handmatig gezaagd tot planken. (Op de afgebeelde prent is te zien hoe dat in zijn werk ging.)

Het bedrijf heette toen nog Houtzagerij en Scheepstimmerwerf 'de Praets'.

In het Gelders Archief bevindt zich een interessant document over de houtzagerij, geschreven door Henriëtte Coers (1857-1944) dochter van Gerrit Coers.

Een ander document van haar, is de aanleiding geweest voor een artikel in 'Arnhem de Genoeglijkste' in september 1990. Dat artikel gaat over landgoed Vrijland op Schaarsbergen, dat eigendom is geweest van de familie Coers.

Uit de inhoud van het document over de houtzagerij valt op te maken dat Henriëtte dit in haar laatste levensjaren heeft geschreven. Het zijn haar vroege jeugdherinneringen met interessante details over de familie en de firma van haar vader.

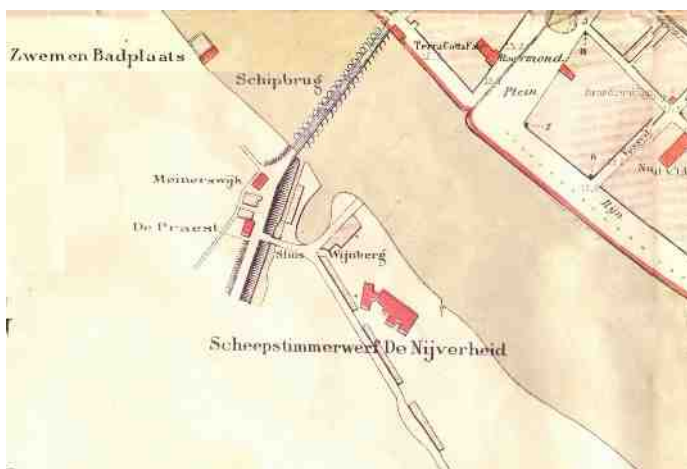
In 1853 trouwt Gerrit Coers met Agatha Hendrika Onnes. Zijn schoonvader H.B. Onnes, een industrieel uit Groningen, komt in 1855 in Arnhem wonen. Hij betreft met zijn familie het ouderlijk huis van Gerrit Coers in de Oeverstraat nummer 26. Gerrit bouwt voor zijn gezin een nieuw huis aan de Oude Kraan. Dit

huis heeft er tot september 1944 nog gestaan. Achter het huis werd een houtmagazijn en een huis voor de magazijnmeester gebouwd. Dit terrein grensde aan de Rijn. Via een brede poort was het houtmagazijn bereikbaar, waar ook nog een stal en een koetshuis stond. Henriëtte schrijft dat de zaken daarna dusdanig floreerden dat haar vader voor de familie op de Praets een 'optrekje' bouwde met een theetuin. Het 'optrekje' wordt later beschreven als het theehuis op de Praets. Vanaf 1866 brengt de familie Coers de zomerse dagen door in een door Gerrit Coers gebouwde grote ruime villa in Driel bij de steenfabriek van zijn schoonvader. Dit was de steenfabriek 'Zeldenrust' in de uiterwaarden tegenover de Duno.

De stoomhoutzagerij en sloopstimmerbedrijf 'De Nijverheid'

Het lukt Gerrit Coers niet meer om met de kraanzagers aan de vraag naar gezaagd hout te voldoen. In 1866 krijgt hij de concessie om op drie hectare grond op de Stadsblokken een stoomhoutzagerij, een stoomtrasmolen en een sloopstimmerbedrijf op te richten. Dit alles uitgebreid met veertig arbeiderswoningen. Met het verwezenlijken van dit plan werd Coers de grootste industrieel van Arnhem en werd met het sloopstimmerbedrijf een nieuwe markt aangeboord.

De veertig arbeiderswoningen vormden vanaf de Stadsblokkenweg de afsluiting van het fabrieksterrein. Vier woningen hadden een bovenverdieping en waren bestemd voor bazen of voorlieden. Met de bouw van deze woningen in 1868 was de eerste buurt in Arnhem Zuid een feit. Henriëtte Coers vermeldt ook nog de bouw van een kantoor en een directeurswoning aan de Stadsblokkenweg, die als poortgebouwen fungeerden.

Voor het ontwerp en de bouw van de technische installaties maakt Coers gebruik van de kennis van een Duitse ingenieur uit Bonn, dit in samenwerking met dhr. G.C.O. Beelaerts, directeur van de Arnhemse IJzergieterij en Machinefabriek aan de Westervoortsedijk.

Om de voltooiing van de fabrieksinrichting te vieren, verzamelden zich op zaterdag 21 juli 1868 alle werklieden en bazen van Coers bij het fabrieksterrein. Iedereen was aanwezig om aan de inwijding van de door stoomkracht aangedreven fabriek deel te nemen. De heren G.C.O. Beelaerts, J. van Hees en H.G. Knoops, de aannemers van het machine-, timmer- en metselwerk, waren ook aanwezig. Na de toespraken werd er met vlaggen en muziek het terrein rondgegaan en werden de werklieden door Coers getrakteerd, zoals het in de krant stond, op verversingen. De heer Beelaerts kreeg uit bewondering voor de gemaakte machines nog een serenade van de werklieden. Een nieuwe tijd was voor hen aangebroken, de machines zouden het zware werk gaan doen.

Op het terrein bevonden zich twee stoommachines, een voor aandrijving van de houtzagerij en de ander voor de trasmolen. De houtzagerij bevond zich in een gebouw van 29x12 meter, waarin op de begane grond twee dubbele en twee enkele zaagramen stonden. De stoomzaagmachine die de zwaarste balken kon zagen was toen uniek in Nederland en dus het paradepaard van de fabriek. In de kelderverdieping stonden drie cirkelzaagmachines. Alles aangedreven door een machine van 25 paardenkracht.

Het zaagsel uit de zagerij werd gebruikt als brandstof, zodat er maar drie mud kolen per dag nodig was om de stoommachines aan te drijven. Voor de zagerij zijn twee havens gegraven, één voor het ruwe hout uit Duitsland en de andere voor het hout uit Noorwegen en het Oostzeegebied. In 1868 zijn in totaal zo'n drieduizend boomstammen voor de zagerij aangevoerd. In de schaverij konden per dag tweeduizend planken worden verwerkt.

Bij de sloopstimmerwerf op het terrein was ook een blokmakerij en een smederij. Er waren verschillende timmerloodsen waarin 'schepen tot honderd last' op stapel konden worden gezet en onder dak worden gebouwd. Een Tjalk was bijvoorbeeld zo'n schip van honderd last. Deze manier om de laadcapaciteit te duiden is geheel verdwenen. Er kon efficiënt gewerkt worden omdat er altijd voldoende gezaagd en geschaafd eikenhout voorradig was. De schepen konden zonder hulp van buitenaf in een kort tijdsbestek worden opgeleverd. Op het bedrijf van Coers werden vijf à zes houten schepen per jaar gebouwd en bijna honderd vaartuigen verbouwd of voorzien van de betimmering. De sloopstimmerwerf 'De Nijverheid' is een mooi onderdeel van de Arnhemse scheepsbouwhistorie, waar nog maar weinig van bekend was.

Met de stoomtrasmolen werd uit Duitsland aange-

voerde tufsteen vermalen tot tras. Tras was een belangrijke bouwstof om waterdichte cement- of betonspacie van te maken. Door felle concurrentie uit Duitsland is Coers na tien jaar met dit onderdeel van zijn fabriek gestopt. Het hoofdgebouw met de machinerieën van de trasmolen werd daarna gebruikt voor een stoompakkistenfabriek en een wagenmakerij. Er werden ook steenvormen voor steenfabrieken gemaakt. Het hout voor dit onderdeel van het bedrijf was vaak het resthout van de grote zagerij.

Rondom de havens en de fabrieken stonden een aantal houtloodsen waar het gezaagde hout werd opgeslagen en gedroogd, voordat het afgeleverd werd.

In 1878 werkten er zo'n honderd werklieden bij Coers. Zomer en winter werd er gewerkt van 's morgens zes tot 's avonds acht uur. De werklieden die zich onderscheidden door oppassendheid en vlijt kwamen in aanmerking voor één van de veertig arbeiderswoningen aan de Stadsblokkenweg. Voor huur en brandstof werd per week fl 1,75 van het loon ingehouden. Het loon varieerde in 1878 tussen 10 tot 20 cent per uur. Het verschil in uurloon ontstond doordat er gewerkt werd met stukloon. Het valt te betwijfelen of de introductie van de stoommachines werkelijk verlichting voor de arbeiders heeft opgeleverd.

Voor de verlichting van de terreinen, fabrieken, magazijnen, kantoren en de woningen liet Coers in 1869

G. T. COERS, Arnhem,
Handel in Gezaagde en Ongezaagde Houtwaren,
PORTLAND CEMENT,
STOOMHOUTZAGERIJ, STOOMTRASMOLEN en SCHEEPSTIMMERWERF.
FABRIEK VAN
Gereedschappen voor Steenfabrieken en Polderwerken.
STOOMPAKKISTENFABRIEK.

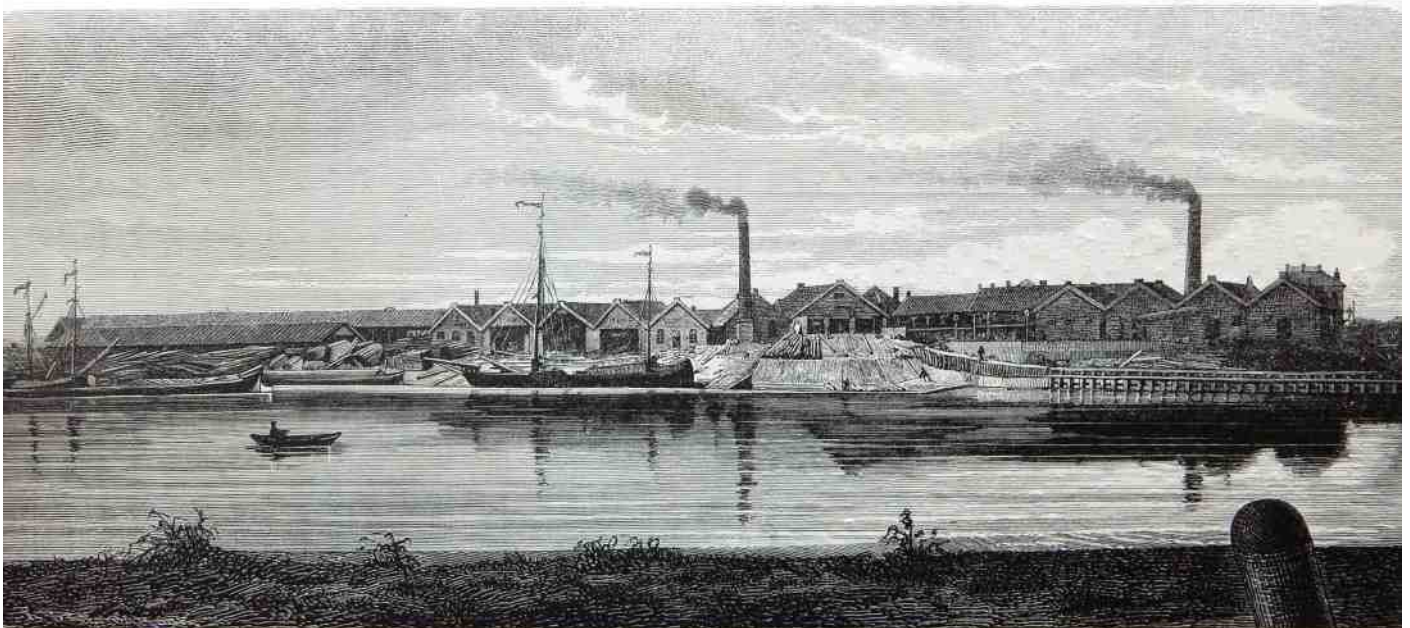
Advertentie van 27-12-1874 in Het nieuws van den dag

een eigen gasfabriek op de Stadsblokken bouwen met een zuiverhuis en een kolenbergplaats. Met deze verlichting voor driehonderd verlichtingspunten kon er ook 's avonds buiten gewerkt worden. Coers was erg vertrouwd met de techniek van kolengasproductie. Hij heeft de gemeentelijke gasfabriek jaren later geadviseerd om de bedrijfsvoering te verbeteren.

Gerrit Coers stond bekend als een man met een enorme ondernemingsgeest. Hij werd in 1870 tot lid van de Kamer van Koophandel gekozen. In 1871 werd hij samen met Derk Antonie Thieme, uitgever van beroep, lid van de gemeenteraad. Met zijn ruime blik en degelijke kennis nam Coers vaak het initiatief voor belangrijke gemeente- en handelsaangelegenheden. Hij vormde in 1873 met Thieme een commissie voor een betere exploitatie van de gemeentelijke gasfabriek. Ook richtten ze samen de vereniging 'de praktische ambachtsschool' op. Bij vertrek in 1874 van

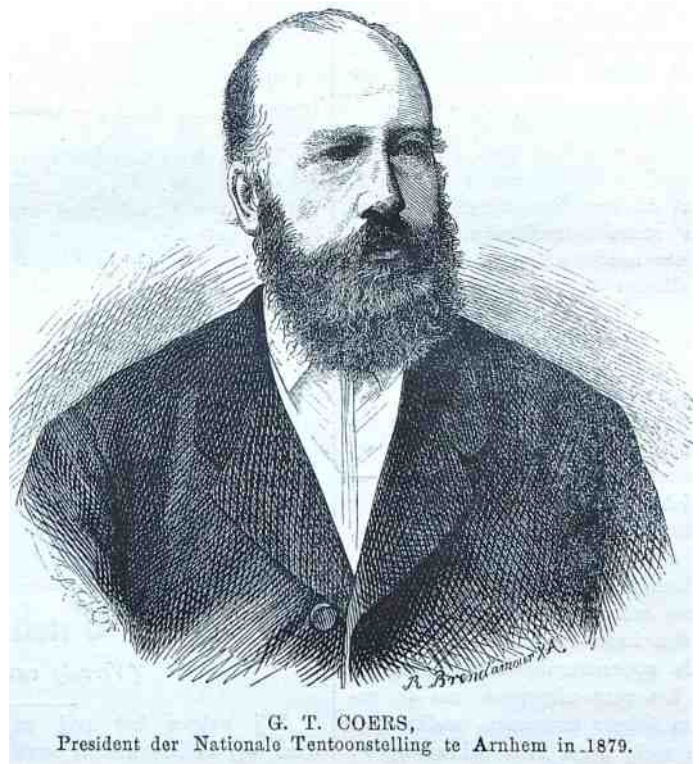
Stoomfabrieken, Scheepstimmerwerf enz.

van de Firma G. T. COERS te Arnhem.

GEZICHT OP DE FABRIEKEN (VAN DE RIVIER-ZIJDE).

Thieme uit Arnhem werd Coers voorzitter van de Ambachtsschool. Ook waren beiden enthousiaste voorstanders van een spoorlijn naar Nijmegen, waar in Arnhem toen nog verdeeld over werd gedacht. Coers was ook een krachtig pleitbezorger voor aanleg van een waterleiding, het verharden van de toegangswegen naar de stad en het afschaffen van het bruggeld. Zijn bekendheid heeft hij vooral te danken aan zijn functie als voorzitter van de 'Tentoonstelling van Nationale en Koloniale Nijverheid' in 1879. Het bestuur van de tentoonstelling was samengesteld uit de meest vooraanstaande industriëlen en ondernemers van Arnhem. Met hulp van de architecten G.J. van Gendt en G.M.C. Nieraad werd er een plan voor de tentoonstelling gemaakt. Nadat het plan door de gemeente was goedgekeurd werden op de plantsoenstroken van het Velperplein en de Janssingel vijf grote houten paviljoens gebouwd. Ondanks de ijsgang en de dichtgevroren rivier in het voorjaar, lukte het de firma Coers al het hout geschaafd op tijd te leveren aan de verschillende aannemers van de tentoonstellingsgebouwen. Samen met de opening van de spoorlijn naar Nijmegen zorgde de tentoonstelling voor een prachtige zomer in de stad. De Arnhemsche Courant noemde het "een feest zonder weerga in de geschiedenis van Arnhem".

De Paaschweide naast het café Meinerswijk werd gebruikt voor een internationale wedstrijd als onderdeel van de Tentoonstelling van Nationale en Koloniale Nijverheid. P. Noppen, een Arnhemse fabrikant in brandkasten en ijzerwaren, hield er een demonstratie

Hoofdbestuur voor Musis Sacrum. Vlnr: H.W. Fromberg, A. Pitlo, P. Veth, v.d. Heijden, A. Knoops, A.J. van Delden, C. Nortier, Gerrit Thomas Coers (van de Haven van Coers en raadslid van Arnhem), H.J. Heuvelink, A.J. Bergsma, Mr. I. Everts, P. Noppen, H.H. Reijers, H.A.G. Vogel, P.M. Coelius, A.G. Terwindt en A.E. Cohen.

om het publiek te overtuigen dat de brandkasten van deze firma ook na een flinke brand voldeden. Pieter Noppen was samen met Coers initiatiefnemer van de Nationale tentoonstelling in Arnhem.

P. Noppen demonstreert een brandkast op de intern. wedstrijd

Ook steenfabrikant Ewoud van Holst van de nabij gelegen steenfabriek Meijnerswijk deed mee aan deze internationale wedstrijd, met steenvormmachines aangedreven door een stoommachine. Voor de entree werd fl 1,50 per persoon gevraagd. Een prijs die voor een gewone arbeider onbetaalbaar was.

Houtleveranties tussen 1875 en 1879 aan aannemers van gemeentewerken, kwamen Coers op beschuldigingen te staan in de gemeenteraad. Hij zou gehandeld hebben in strijd met artikel 24 van de gemeentewet. Een commissie van onderzoek onder leiding van mr. W.H. Dullert werd benoemd. Deze affaire liep slecht af voor Coers. In 1880 werd hij gedwongen om als raadslid af te treden.

In 1885 werd de houthandel en de houtzagerij van Coers overgenomen door een vennootschap geleid door zijn twee zonen: Jacob en Herman. In de nacht van zaterdag 8 augustus 1896 brak er een grote brand uit in de houtzagerij. Het vuur trok ondanks de nachtelijk uren veel bekijks vanaf de Rijnkade. De brand verwoestte ook zeven arbeiderswoningen. Het bedrijf van Coers was goed verzekerd en werd, met uitzondering van de sloopstimmerwerf, herbouwd. De vraag naar grote ijzeren schepen werd steeds groter, ten koste van de vraag naar de wat kleinere houten schepen. De firma van Coers richtte zich vanaf die tijd meer op de houthandel en houtzagerij.

Inmiddels was er sinds 1889 een tweede scheepswerf op de Stadsblokken in bedrijf, de 'N.V. Arnhemse Stoomsleephelling Maatschappij'. Dit bedrijf had ook een sloopstimmerbedrijf maar bouwde vooral ijzeren schepen. Over de geschiedenis van de ASM is in

2011 een prachtig boek uitgegeven met de titel 'Het Kloppend Hart'.

In 1917 ging de firma Coers verder onder de naam 'N.V. Houthandel v/h de firma G.T. Coers' onder leiding van de directeuren Jacob Coers en Jacob Lijberse. Het bedrijf werd vlak voor de oorlog geliquideerd. Het Nederlandse leger kocht de hele inboedel op.

De historie van café Meinerswijk

Nadat Gerrit Coers in 1866 de concessie kreeg om zijn bedrijf op de Stadsblokken uit te breiden, verkocht hij al zijn bezittingen op de Praets. Het logement en de uitspanning de Praets werden verkocht aan de heer Kortenhof.

De theetuin en het theehuis van de familie Coers werden eigendom van de Arnhemse stalhouder Willem de Rijk. Het theehuis met een bijbehorende schuur werd de stalhouderij voor J.F. Timmermans, de schoonzoon van Willem de Rijk. Timmermans had eerder een stalhouderij aan de Oude Kraan, die in 1865 in vlammen opging. Het voormalige theehuis werd café Meinerswijk. De klanten voor de stalhouderij van Timmermans waren vooral treinreizigers die verder naar Nijmegen wilden reizen. Met de komst van de spoorlijn naar Nijmegen in 1879 ging een groot deel van zijn omzet verloren.

Timmermans verkocht rond die tijd zijn paarden en rijtuigen en verhuurde het café aan Ed Peers.

DE KROON

twee gebruikte doch solide **BIJEFUGEN** voor zeer billijken prijs, zijnde een **Vliigante** en een **Broschke**, die geheel open kan gemaakt worden.
Te zien en te bevragen bij **J. F. TIMMERMANS**,
Café Meinerswijk, over de Rijnbrug te Arnhem.

Peers en zijn vrouw Maria Helms kwamen beiden uit een artiestenfamilie. Ed zelf trad onder de artiestennaam Perini op als glas-virtuoos, vaak in gezelschap van zijn zwager de komiek Pierre Martron. Uit advertenties valt op te maken dat het café Meinerswijk van Timmermans en Peers een hoop amusement te bieden had.

ZANGERSFEEST TE ARNHEM.

Den Bezoekers van Arnhem en omstreken wordt beleeftelijk
aanbevolen: het

CAFÉ MEYNSWIK.

Dit **CAFÉ-** met **KEGEL-** en **SCHIETBAAN**, aangenaam gelegen aan de overzijde der Rijnbrug, in de onmiddellijke nabijheid van het Rivierbad, biedt een riant gezicht aan over den Rijn en op de stad.
(23397)
J. F. TIMMERMANS,
Verhuurder van Paarden en Rijtuigen.

In 1893 overleed op jonge leeftijd Maria Helms, de vrouw van Ed Peers. Willem van Kessel werd de nieuwe uitbater van Café Meynerswijk. Op de oudste foto's die van het café bekend zijn, staat zijn naam vermeld. Willem van Kessel woonde met zijn gezin op de Oude Kraan en was eerder bediende geweest op de 'Groote Sociëteit'. In de woonruimte van het café woonde kastelein Kwabek met zijn vrouw en hun elf kinderen.

In 1905 wordt de Amsterdammer Alfons van Rossum de café-eigenaar. Van Rossum was kok van beroep. Met de toename van het verkeer en de komst van de Betuwsche Stoomtram in 1909 moet de klandizie enorm zijn gestegen. In 1920 stierf Alfons van Rossum plotseling op 44 jarige leeftijd.

Twee jaar later neemt Cornelis van der Lugt uit Kralingen te Rotterdam het café over. Het pand wordt tevens een hotel. Het café kreeg onder leiding van Van der Lugt een slechte reputatie. In 1929 leidde een politieonderzoek zelfs tot intrekking van de vergunning voor een paar jaar.

In 1935 verdwenen de schipbrug en de Betuwsche Stoomtram. De Praets werd een stil en afgelegen buurtje. Er kwam wel een gemeentelijk voet- en fietsveer. Herman Scheers werd de nieuwe eigenaar

van het café. Met zijn zonen Richard en Josef exploiteerde hij het café en de veerpont.

De situatie op de Praets werd in 1940 met de komst van de oorlogsschipbrug weer enigszins hersteld zoals het vóór 1935 was. Tijdens de Slag om Arnhem werd het café zwaar beschadigd. Na de bevrijding werden de resten van bebouwing opgeruimd om het militaire verkeer van de tijdelijke pontonbruggen de ruimte te geven. Na de oorlog liet Richard Scheers een nieuw café bouwen. Het kreeg de naam 'Veerhuis Meijnerswijk'. Richard die later door velen 'Opa Scheers' werd genoemd, stopte op 1 april 1974 met de exploitatie van het veer. De gemeentelijke subsidie voor het veer verdween met de bouw van de brug bij het Roermondsplein. Na 37 jaar trouwe dienst kwam hiermee een einde aan het veer bij de Praets.

Bronvermelding

Tijdschrift 'de Ingenieur' uit 1868

De Nationale tentoonstelling te Arnhem in 1879: eenige officiële gids voor de bezoekers: orgaan voor de belangen der inzenders

Document Henriëtte Coers in Documentatie Gelders Archief nr. 1515

Arnhem omstreeks midden vorige eeuw door A. Markus

Familiearchief van Jos Scheers en Paul van Haaften

Een gezicht op de firma Coers van voor de brand met o.a. de drie open loodsen waar de boten werden gebouwd. (foto archief Rijksmuseum)